YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

13 päivänä heinäkuuta 1995 *

Asiassa C-341/93,

jonka Vestre Landsret (Tanska) on saattanut tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen tulkintaa yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan, 3 päivänä heinäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa,

Danværn Production A/S

vastaan

Schuhfabriken Otterbeck GmbH & Co.,

ennakkoratkaisun edellä mainitun, 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972 L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1, ja — muutettu teksti — s. 77) ja Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 388, s. 1, ja — muutettu teksti — EYVL 1983 C 97, s. 1), 6 artiklan 3 kappaleen ja 22 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaoston puheenjohtajat F. A. Schockweiler, C. Gulmann ja P. Jann sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja L. Sevón,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion oikeusministeriön Ministerialrat Prof. Dr. Christof Böhmer,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään John D. Colahan, Treasury Solicitor's Department,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet Anders Christian Jessen ja Pieter van Nuffel,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.5.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Vestre Landsret (Tanska) on esittänyt 30.6.1993 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 5.7.1993, kaksi ennakkoratkaisukysymystä tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972 L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1, ja — muutettu teksti — s. 77) ja Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 388, s. 1, ja — muutettu teksti — EYVL 1983 C 97, s. 1, jäljempänä yleissopimus), tulkintaa yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan, 3 päivänä heinäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla; ennakkoratkaisukysymykset koskevat yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleen ja 22 artiklan tulkintaa.

2 Nämä ennakkoratkaisukysymykset on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Schuhfabriken Otterbeck GmbH & Co. (pääasian kantaja, jäljempänä Otterbeck), jonka kotipaikka on Saksassa, ja Danværn Production A/S (pääasian vastaaja, jäljempänä Danværn), jonka kotipaikka on Tanskassa.

3 Otterbeck antoi 10.8.1979 tehdyssä edustussopimuksessa Danværnille yksinoikeuden myydä Tanskassa valmistamiaan turvakenkiä.

4 Otterbeck ilmoitti 22.3.1990 purkavansa edustussopimuksen päättymään välittömästi väittäen Danværnin käyttäneen törkeästi väärin Otterbeckin luottamusta irtisanottuaan tietyn työntekijänsä.

5 Otterbeck haastoi 11.9.1990 Danværnin Byretten i Brøndersleviin, jossa se vaati vastaajalta 223 173,39 Tanskan kruunua (DKK) korkoineen tammikuussa ja helmikuussa 1990 toimitetuista turvakengistä.

6 Danværn myönsi Byretissä olevansa velkaa vaaditun rahamäärän, mutta vaati kanteen hylkäämistä ja Otterbeckin tuomitsemista maksamaan 737 018,34 DKK:a väittäen, että sillä oli itsellään saatavia Otterbeckiltä ja että yksi saatavista perustui edustussopimuksen aiheettomasta irtisanomisesta aiheutuneeseen vahinkoon.

7 Byretten jätti 26.3.1991 antamallaan päätöksellä tutkimatta Danværnin vaatimukset erillisen tuomion antamisesta ja saatavien kuittauksesta, koska Otterbeckin ja Danværnin vaatimuksilla ei ollut vaadittua yhteyttä toisiinsa yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetulla tavalla, jonka mukaan:

"Sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, kanne voidaan nostaa myös:

[...]

3. jos kysymyksessä on vastakanne, joka perustuu samaan sopimukseen tai seikkaan kuin pääkanne, siinä tuomioistuimessa, jossa pääkanne on vireillä."

8 Danværn haki muutosta päätökseen Vestre Landsretissa. Danværn ei vaatinut tässä tuomioistuimessa enää erillistä tuomiota vaan ainoastaan kuittauksen suorittamista sellaisen saatavan perusteella, jonka määrä oli 223 173,39 DKK:a lisättynä koron määrällä ja joka vastasi Otterbeckin alkuperäistä vaatimusta.

9 Vestre Landsret katsoi, että asiassa oli kysymys yleissopimuksen tulkinnasta.

10 Vestre Landsret lykkäsi asian ratkaisua välipäätöksellään ja pyysi yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

"1) Koskeeko yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappale vastavaatimuksia (modfordringer), joissa vaaditaan saatavien kuittausta?

2) Onko yleissopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa olevaa ilmaisua '... perustuu samaan sopimukseen tai seikkaan kuin pääkanne ...' pidettävä suppeampana kuin yleissopimuksen 22 artiklan kolmanteen kappaleeseen sisältyvää ilmausta 'toisiinsa liittyvät kanteet'?"

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

11 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisukysymyksen tehnyt tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, onko yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappale sovellettavissa tilanteeseen, jossa toimivaltaiseen tuomioistuimeen haastettu vastaaja vaatii kuittauksen suorittamista sellaisen saatavan perusteella, joka sillä on kantajalta.

12 Sopimuspuolina olevien valtioiden kansallisessa oikeudessa erotetaan yleensä kaksi tilannetta. Ensiksi vastaaja voi vedota puolustukseksekseen saatavaan, joka sillä on kantajalta, minkä vaikutuksena kantajan saatava vastaajalta lakkaa joko kokonaan tai osittain. Toiseksi vastaaja voi nostaa erillisen kanteen saman oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä ja vaatia kanteessaan, että kantaja velvoitetaan maksamaan velkansa vastaajalle. Tässä tapauksessa erillisessä vastakanteessa voidaan vaatia määrältään kantajan saatavaa suurempaa saatavaa, ja vaatimus voidaan esittää siitä huolimatta, että kantajan nostama kanne on hylätty.

13 Oikeudenkäynnissä puolustuskeinona esitetty vastavaatimus liittyy erottamattomasti kantajan nostamaan kanteeseen, eikä siksi ole tarpeellista, että kantajaa vastaan "nostetaan kanne" asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetulla tavalla. Vastaajan käytössä olevista puolustautumiskeinoista ja niille asetetuista edellytyksistä säädetään kansallisessa oikeudessa.

14 Yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleen tarkoituksena ei ole säännellä tällaista tilannetta.

15 Sitä vastoin sellainen vastaajan kanne, jossa vaaditaan maksuvelvollisuuteen velvoittavan erillisen tuomion antamista, edellyttää, että tuomioistuin, jossa kantaja on nostanut kanteen, on toimivaltainen ratkaisemaan asian.

16 Yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleen nimenomaisena tarkoituksena on niiden edellytysten määritteleminen, joilla tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan vaatimuksen erillisen tuomion antamisesta.

17 Vaikka yleissopimuksen tanskankielisen version 6 artiklan 3 kappaleessa käytetään yleisluontoista termiä "modfordringer", joka voi käsittää molemmat edellä 12 kohdassa kuvaillut tilanteet, muiden sopimuspuolten oikeustieteellisessä terminologiassa erotetaan nimenomaisesti nämä kaksi tilannetta. Ranskan oikeudessa erotetaan siten termit "demande reconventionnelle" ja "moyens de défense au fond"; Englannin oikeudessa erotetaan vastaavasti "counter-claim" ja "set-off as a defence", Saksan oikeudessa "Widerklage" ja "Prozeßaufrechnung" ja Italian oikeudessa "domanda riconvenzionale" ja "eccezione di compensazione". Näiden kieliversioiden 6 artiklan 3 kappaleessa käytetään nimenomaisesti ilmauksia "demande reconventionnelle", "counter-claim", "Widerklage" ja "domanda riconvenzionale".

18 Tämän vuoksi ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetaan vain sellaista vastaajan kannetta, jossa vaaditaan erillisen tuomion antamista. Artikla ei koske sitä tilannetta, että vastaaja vetoaa ainoastaan puolustautumiskeinonaan sellaiseen saamiseen, joka sillä on kantajalta. Mahdollisista puolustautumiskeinoista ja niiden edellytyksistä säädetään kansallisessa oikeudessa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

19 Päätöksessä, jolla ennakkoratkaisua on pyydetty, on esitetty, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on tarpeen vastata ainoastaan silloin, kun yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappale soveltuu tilanteeseen, jossa vastaaja vetoaa puolustuksekseen saamisoikeuteen, joka sillä on kantajalta. Ottaen huomioon ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus, toiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei siten tarvitse vastata.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ison-Britannian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Vestre Landsretin 30.6.1993 esittämät kysymykset seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella ja Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella, 6 artiklan 3 kappale koskee vain sellaista vastaajan kannetta, jossa vaaditaan erillisen tuomion antamista. Artikla ei koske sitä tilannetta, että vastaaja vetoaa ainoastaan puolustautumiskeinonaan sellaiseen saamiseen, joka sillä on kantajalta. Mahdollisista puolustautumiskeinoista ja niiden edellytyksistä säädetään kansallisessa oikeudessa.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Gulmann

Jann Mancini Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Hirsch Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 1995.

Kirjaaja

R. Grass

Presidentti

G. C. Rodríguez Iglesias